

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ В ІНФОРМАТИЧНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ

Специфіка оцінювання результатів навчання учнів НУШ з інформатики в контексті Державного стандарту базової середньої освіти базується на компетентнісному підході, що передбачає не лише перевірку знань, а й умінь, ставлень та здатності застосовувати набуті навички у реальному житті. З урахуванням чотирьох груп результатів навчання, оцінювання має бути комплексним, різноманітним за формами та адаптованим до потреб учнів.

Система оцінювання результатів навчання з інформатики повинна охоплювати чотири ключові аспекти: теоретичні знання, практичні уміння, технічні навички та етичне ставлення, що відповідають чотирьом групам результатів.

Група результатів 1. Працює з інформацією, даними, моделями (теоретичні знання). Оцінювання першої групи результатів навчання спрямоване на перевірку розуміння учнями/цями впливу інформаційних технологій на власне життя, суспільство й навколишній світ; вмінь ефективно працювати з інформацією; оцінювати достовірність інформації, що надходить із різних джерел; будувати інформаційні моделі реальних об'єктів, явищ і процесів для кращого їх розуміння. Для перевірки розуміння та оцінки інформації можна використовувати тести, опитування, дискусії, інформатичні міні-твори щодо застосування цифрових технологій для вирішення життєвих ситуацій.

Група результатів 2. Створює інформаційні продукти (практичні уміння). Під час оцінювання другої групи результатів навчання вчитель перевіряє вміння учнів і учениць розробляти та реалізовувати алгоритми, створювати і налагоджувати програмні проєкти; розробляти модульні проєкти; створювати та опрацьовувати інформаційні продукти з використанням даних різних типів, а також навички щодо співпраці в команді для створення інформаційного продукту. Для цього він може використовувати різноманітні вправи, тестові завдання, практичні роботи, групові та індивідуальні проєкти, компетентнісні завдання. Для оцінювання різних аспектів групової та індивідуальної діяльності учнів при створенні інформаційних продуктів будуть корисними рубрики, доцільним є застосування взаємооцінювання та самооцінювання. Це сприяє розвитку рефлексії, критичного мислення та здатності до самоаналізу.

Група результатів 3. Працює в цифровому середовищі (технічні навички). У третій групі результатів навчання вчителем оцінюється усвідомлене використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творця та/або споживача, а саме як учні та учениці використовують широкий спектр цифрових пристроїв, організують власне інформаційне середовище, використовують комунікаційні технології та мережі для власного розвитку, спілкування й співпраці. Тобто під час оцінювання діяльності учнів і учениць слід враховувати не лише зміст виконаних завдань, а й сам процес виконання. Для оцінювання цих вмінь вчитель може використовувати оцінювання за рубриками із відповідними критеріями, аналізувати дії учнів у цифровому середовищі (чи обирають доцільні інструменти, як працюють у команді онлайн), опитувальники та рефлексивні анкети, проєкти та компетентнісні завдання, що передбачають спільну онлайн роботу учнів і учениць, онлайн-дискусії, обговорення тощо.

Група результатів 4. Безпечно та відповідально працює з інформаційними технологіями (етичне ставлення). Оцінювання четвертої групи результатів навчання спрямоване на перевірку сформованих ставлень учнів і учениць до етичної та безпечної

взаємодії в цифровому просторі, дотримання правових аспектів та цифрової етики під час використання цифрових технологій і ресурсів, усвідомлення позитивних і негативних наслідків поширення цифрових технологій та їхнього впливу на навколишнє середовище, суспільство та особистість. Для перевірки сформованості відповідних ставлень вчитель може використовувати опитування, дискусії, мінідослідження, творчі есе, роздуми, індивідуальні та групові проекти відповідної тематики, рефлексивні анкети та аналіз кейсів тощо.

ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ ОРІЄНТОВНІ ВИДИ РОБІТ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ

ГР1: Робота з інформацією, даними, моделями			
Вид роботи	Опис, приклади, поради щодо застосування	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Аналіз кейсу	Застосування знань до реальної ситуації, виявлення джерел, аналіз достовірності, вибір форм подання.	1-3	Визначає окремі факти, потребує допомоги
		4-6	Аналізує ситуацію за зразком
		7-9	Самостійно аналізує, робить висновки
		10-12	Глибоко аналізує, аргументує позицію
Карта понять	Структурування інформації, встановлення зв'язків між поняттями, узагальнення.	1-3	Відтворює окремі поняття
		4-6	Встановлює базові зв'язки
		7-9	Логічно структурує інформацію
		10-12	Узагальнює, створює власну модель
Проект	Самостійний збір, обробка, візуалізація інформації та побудова моделей.	1-3	Часткова участь у роботі
		4-6	Виконує свою роль у проекті
		7-9	Активно працює, аргументує рішення
		10-12	Проявляє творчість і лідерство
Презентація / захист	Аргументоване представлення даних, підбір форм візуалізації та пояснення структури.	1-3	Відтворює окремі елементи
		4-6	Пояснює основні етапи
		7-9	Аргументовано презентує
		10-12	Переконливо захищає та аналізує
Тестування		1-3	Має фрагментарні знання

	Перевірка знання типів даних, методів подання, аналіз простих інформаційних моделей.	4-6	Засвоїв основні поняття
		7-9	стосує знання у типових ситуаціях
		10-12	Демонструє системні та глибокі знання
Усна відповідь / співбесіда	Усне пояснення логіки структурування інформації або побудови моделі. Вміння висловлювати власну думку, добирати аргументи, структурувати інформацію, витримувати логіку розмови щодо ролі ІТ в житті людини, впливу на професії тощо	1-3	Описує окремі дії
		4-6	Пояснює алгоритм
		7-9	Аналізує власну діяльність
		10-12	Оцінює та вдосконалює підходи

ГР2: Створення інформаційних продуктів			
Вид роботи	Опис, приклади, поради щодо застосування	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Практичні завдання	Дозволяють оцінити здатність реалізувати частини продукту: код, інтерфейс, модуль.	1-3	Виконує за інструкцією з допомогою
		4-6	Виконує типові завдання
		7-9	Самостійно створює продукт
		10-12	Оптимізує, вдосконалює рішення
Проект	Найповніше відображає вміння планувати, створювати, тестувати та представляти продукт.	1-3	Часткова участь у роботі
		4-6	Виконує свою роль у проекті
		7-9	Активно працює, аргументує рішення
		10-12	Проявляє творчість і лідерство
Комплексна практична робота	Перевіряє здатність поєднати кілька компонентів у цілісний продукт.	1-3	Відтворює окремі елементи
		4-6	Пояснює основні етапи
		7-9	Аргументовано презентує
		10-12	Переконливо захищає та аналізує
Презентація / захист	Дає змогу оцінити, наскільки учень розуміє структуру та логіку власного продукту, може його пояснити.	1-3	Відтворює окремі елементи продукту, має труднощі з поясненням логіки роботи.
		4-6	Пояснює основні етапи створення продукту, частково обґрунтовує рішення.

		7-9	Аргументовано презентує продукт, пояснює структуру та логіку його роботи.
		10-12	Переконливо захищає продукт, аналізує результати, відповідає на запитання та робить висновки.
Дослідницьке практичне завдання	Оцінює вміння використовувати програмні засоби та інструменти, їх можливості для створення інформаційних продуктів та проєктів, визначати їх ефективність	1-3	Виконує завдання за зразком, з допомогою вчителя, поверхнево аналізує результати.
		4-6	Використовує запропоновані інструменти, частково оцінює їх можливості та ефективність.
		7-9	Самостійно добирає програмні засоби, обґрунтовує вибір, аналізує отримані результати.
		10-12	Досліджує та порівнює інструменти, оцінює їх ефективність, робить аргументовані висновки.
Компетентнісне завдання	Перевіряє здатність учнів застосовувати знання та навички в реальних або змодельованих ситуаціях, які передбачають міжпредметну та внутрішньопредметну інтеграцію	1-3	Виконує завдання з допомогою, застосовує знання фрагментарно.
		4-6	Застосовує знання у типових ситуаціях, частково встановлює міжпредметні зв'язки.
		7-9	Упевнено застосовує знання та навички у змодельованих ситуаціях, аргументує рішення.
		10-12	Творчо застосовує знання в реальних ситуаціях, демонструє міжпредметну інтеграцію та критичне мислення.

ГРЗ: Робота в цифровому середовищі			
Вид роботи	Опис, приклади, поради щодо застосування	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Практичні завдання	Використання інструментів конкретного середовища або програми: створення документа, таблиці,	1-3	Працює з постійною допомогою
		4-6	Виконує стандартні дії
		7-9	Самостійно добирає інструменти

	презентації, налаштування доступу до них.	10-12	Ефективно комбінує сервіси
Інтерактивні вправи	Перевірка алгоритмів роботи з цифровими інструментами, симуляція дій в режимі реального часу.	1-3	Виконує окремі дії за підказкою, потребує постійної допомоги.
		4-6	Виконує завдання за інструкцією, орієнтується в середовищі.
		7-9	Самостійно виконує вправи, правильно застосовує інструменти.
		10-12	Швидко й точно виконує завдання, пояснює алгоритм дій іншим.
Комплексна практична робота	Комбінування кількох дій у середовищі: створення, зберігання, поширення продукту.	1-3	Виконує окремі етапи роботи з допомогою вчителя.
		4-6	Поєднує кілька дій у цифровому середовищі за зразком.
		7-9	Самостійно комбінує дії, правильно зберігає та поширює продукт.
		10-12	Ефективно організовує повний цикл роботи, оптимізує власні дії.
Проект	Робота з цифровими інструментами підтримки групової співпраці.	1-3	Пасивна участь
		4-6	Виконує окремі завдання
		7-9	Активно співпрацює
		10-12	Організовує роботу команди
Презентація / захист	Застосування цифрових сервісів візуалізації, додавання медіа, інтерактивності.	1-3	Використовує готові елементи, відтворює базовий зміст.
		4-6	Застосовує цифрові сервіси візуалізації за зразком.
		7-9	Самостійно добирає сервіси, логічно презентує матеріал.
		10-12	Творчо використовує цифрові інструменти, аргументовано захищає роботу.
Усна відповідь / співбесіда	Опис власного досвіду роботи з певними цифровими сервісами, адаптація до нових умов.	1-3	Описує окремі дії
		4-6	Пояснює алгоритм
		7-9	Аналізує власну діяльність
		10-12	Оцінює та вдосконалює підходи

Вид роботи	Опис, приклади, поради щодо застосування	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Дискусії, дебати	Аргументація етичних позицій, аналіз дій у конфліктних цифрових ситуаціях (наприклад, чи варто публікувати фото без дозволу).	1–3	Висловлює окрему думку
		4-6	Наводить прості аргументи
		7-9	Логічно відстоює позицію
		10-12	Демонструє критичне мислення
Аналіз кейсу	Оцінка ситуацій: порушення авторського права, кібербулінг, маніпуляції тощо.	1–3	Розпізнає окремі ризики
		4-6	Дає прості оцінки ситуацій
		7-9	Обґрунтовує безпечні дії
		10-12	Пропонує виважені рішення
Проект	Створення матеріалів для однолітків: інструкцій, відео, інфографік про безпечну поведінку в інтернеті.	1–3	Виконує частину роботи
		4-6	Створює простий продукт
		7-9	Створює якісний матеріал
		10-12	Творчо адаптує для аудиторії
Тестування	Перевірка знань фактів: які паролі безпечні, що таке фішинг, правила цитування.	1–3	Виконує тестування за інструкцією, виявляє окремі помилки з допомогою вчителя.
		4-6	Перевіряє роботу продукту, знаходить типові помилки, частково пропонує способи їх усунення.
		7-9	Самостійно тестує продукт, аналізує результати, пропонує обґрунтовані виправлення.
		10-12	Комплексно тестує продукт, оптимізує роботу, аргументує внесені зміни.
Усна відповідь / співбесіда	Пояснення власних рішень у певних цифрових ситуаціях (наприклад, як відреагуєш на кібербулінг).	1–3	Відтворює окремі факти, відповіді неповні або неточні.
		4-6	Пояснює основні поняття, допускає незначні неточності.
		7-9	Дає правильні й обґрунтовані відповіді, наводить приклади.
		10-12	Демонструє глибоке розуміння теми, узагальнює та аналізує інформацію.

Квести, вікторини	Перевірка знань з безпеки та етики, визначення правильних стратегій цифрової поведінки, пошук оптимальних рішень	1-3	Виконує завдання частково, допускає помилки у виборі рішень.
		4-6	Правильно виконує більшість завдань, застосовує базові правила безпеки.
		7-9	Упевнено застосовує знання, обирає правильні стратегії поведінки.
		10-12	Швидко й точно знаходить оптимальні рішення, аргументує свій вибір.